

Dr. Veress Emőd*

JOGÁSZKÉPZÉS A SAPIENTIA – ERDÉLYI MAGYAR TUDOMÁNYEGYETEMEN?

A jogászképzés helyzete Romániában

Romániában a jogászképzés területén jelentős problémák vannak. A jogi képzést nyújtó állami és magánegyetemek száma jóval meghaladja a százat. Kolozsváron három egyetem nyújt naplali jogászképzést. Csíkszeredában, ha jól számolom, négy magánegyetemen és egy állami egyetemen képeznek hétvégéken joghallgatókat. A kilencvenes évek második feléig a képlet egyszerű volt: az egyetemeket jó állami és rossz magánegyetemekre osztotta fel a közvélekedés. A helyzet ma annyival lett bonyolultabb, hogy az állami egyetemek száma is megsokszorozódott és az állami egyetemek jelentős része leértékelődött, illetve néhány magánegyetemnek sikerült – legalábbis romániai szinten – minőségi képzést nyújtó oktatói állományt kialakítania.

Elviekben a sok (pontosabban: rengeteg) jogi kar léte versenyhez vezet, amely ösztönzőleg hat a képzés minőségére. A gyakorlat azonban teljesen más képet mutat. Várady Tibor, a Central European University professzora rendkívül pontosan ismerte fel, hogy a magánegyetemeket, de Romániában az állami egyetemek jelentős részét is, a verseny *nem a minőség, hanem a könnyű diplomaszerezés irányába sodorta*. Az egyetemek úgy versengenek (a fizetőképes) hallgatókért, hogy egyre könnyebb vizsgákat és államvizsgákat szerveznek. Az egyetemek részéről ez túlélési technika. Ha valamelyik egyetem szigorítaná, pontosabban normalizálná a vizsgáztatási rendszert, elveszítené a hallgatóit.

Nyilvánvaló, hogy az oktatáspolitikai óriási tévedése, hogy a magánegyetemek – de akár állami egyetemek – alapítását nem szabályozták sokkal megszorítóbban. A kialakult helyzet kezelésére sem látszik világos stratégia. Valószínűleg olyan ösztönzési technikákat kellene bevezetni, amely a létező magánegyetemeket indirekt módon egyesülésre készíti vagy kényszeríti, illetve a sor végén kullogókat megszünteti. Például Bukarestben három konkurens jogi magánegyetem ugyanabban az épületben székel – az egyesülés ingatlan szempontú feltételei máris adottak lennének.

Jogászképzés az EMTE-n

Ilyen körülmények között, a Sapiaentia – Erdélyi Magyar Tudományegyetem aktuális fejlesztési stratégiájában megjelenik, hogy a közeljövőben az egyetem, kolozsvári helyszínnel, jogászképzést („európai jogászképzést”) kíván indítani, az európai tanulmányok szakkal közös törzsszel.

A fentiek ismeretében: létjogosult-e ez a képzés? Szükséges-e ez a képzés?

A kérdésre elutasító és támogató válasz is adható. Mitől függ ez a válasz? Attól, hogy milyen lenne – nyelvében, koncepciójában, tartalmában és minőségében – ez a szak. Megpróbálom összefoglalni, az említett négy kritérium mentén, hogy miképpen lehet hasznos és sikeres kolozsvári EMTE-s jogászképzést kialakítani.

A *nyelv* szempontjából a tiszta magyar nyelvű jogászképzés nem versenyképes. A jogi pályán a román szaknyelv olyan szintű – írott és

* egyetemi adjunktus, ügyvéd

beszélt – ismerete szükséges, amelyet teljesen magyar nyelvű képzéssel, bármennyire is egészítse ki ezt terminológiai jellegű oktatás, nem lehet elsajátítani. A teljesen román nyelvű képzés viszont szükségtelen: állami- és magánegyetemek sokasága kínálja ezt a képzést. Tehát ami újszerű lehet: a rendkívül pontosan megtervezett kétnyelvű, magyar-román képzés. Ha ezt sikerül az EMTE-n megoldani, akkor a sikeres jogászképzés első kritériuma teljesül. Ugyanez a Babeş-Bolyai Tudományegyetemen is cél volt, de az áttörést évek óta nem sikerült elérni, mindössze néhány tárgy hallgatható magyarul.

Koncepciójában az összes romániai jogi karon folyó képzés rendkívül elavult. Elvont és elméleti, konkrét és gyakorlati helyett. A bekövesedett tantárgystruktúra igen fontos diszciplínákat mellőz vagy félreszorít, a hangsúlyok rosszul vannak elhelyezve. Átadott ismeretek és piaci igények között jelentős a különbség. Fel sem merül a jogi pályához szükséges készségek átadása, vagy akár a jogászi etikára történő nevelés. Ha az EMTE-n a jogászképzés ezeket a problémákat kezelni tudja, és a piaci igényeket is figyelembe veszi a képzés elvi alapjainak lefektetésekor, akkor erre a szakra szükség lesz. A koncepció fontos része lehet, hogy sikerül-e ezt a képzést valamilyen európai egyetemi hálózathoz kapcsolni. Oktató és hallgató között szoros szakmai kapcsolatot kell kialakítani. A tantárgyak számát a szükséges minimális szinten kell tartani. A jó képzés titka nem a tantárgyak nagy száma és a hallgatók túlterhelése, hanem az oktatás intenzitása.

Tartalmában szintén elavult a jogászképzés. Több tantárgyat át kellene alakítani. A romániai jogi karokon nem történt meg a közösségi/európai jog megfelelő színvonalú beépítése az egyes tantárgyakba, annak ellenére, hogy ezt szinte valamennyi tárgy oktatása szükségessé teszi.

A koncepcionális és tartalmi újítást a nyugat-európai példák segítségével meg lehet oldani.

A jogi oktatás *minőségének* tekintetében sem lesz könnyű a feladat. Az egyik feltétel az, hogy az EMTE ne tömegképzést tűzzön ki célul, korlátozza a felvett hallgatók számát. Sokat beszélünk a „demográfiai hullámvölgyről”, az érettségiző hallgatók számának csökkenéséről. Az EMTE jogászképzését nem fenyegetné, például ha 30-50 helyet hirdetne meg az egyetem, így kialakítható a helyek betöltéséért az ésszerű verseny. A második minőségi kritérium a színvonalas oktatói állomány. Ezt nem tartom lehetetlenségnek, egyrészt a román kollegákra is lehet alapozni, másrészt a romániai magyar jogászok közül egyre többen rendelkeznek már doktori fokozattal, mások a fokozatszerzés utolsó fázisaiban vannak. A vendégtanárok bevonása is több tantárgy esetében lehetséges, hiszen az indítandó szak deklarált célja az európai jogászképzés.

Ha a fenti feltételek teljesülnek, akkor szükség lesz az új szakra az Erdélyi Magyar Tudományegyetemen, mert az jelentősen el fog térni attól, amelyet jelenleg az állami- és magánegyetemek kínálnak.

